

Školská pedagogika

doc. PaedDr. Zuzana Geršicová, PhD.

1. Vymedzenie základných pojmov.

Pedagogika ako vedná disciplína sa zaoberá vyhľadávaním, identifikáciou, opisom, analýzou, klasifikáciou, objasňovaním, vysvetľovaním, odporúčaním a aplikáciou v rámci celospoločenských problémov edukácie, sústreďuje sa na determináciu procesu edukácie v spoločnosti rôznymi podmienkami, porovnáva, vyhodnocuje a zovšeobecňuje javy edukačnej reality, formuluje zákonitosti, modeluje pedagogický systém a venuje pozornosť aktuálnej pedagogickej praxi. Aktívne sa zúčastňuje na interdisciplinárnej teoretickej a výskumnej práci.

Predmet školskej pedagogiky

Školskú pedagogiku vymedzujeme ako aplikovanú úroveň pedagogickej teórie orientovanú na praktické otázky činnosti a života škôl.

- je disciplínou pedagogiky, ako vedná disciplína sa zaoberá teóriou, praxou, reflexiou a rozvojom vedeckých konceptov a návrhov pre život školy a výučbu.

- ako samostatná vedná disciplína so špecifickými úlohami v rámci pedagogiky existuje iba v niekoľkých európskych krajinách, napr. v Nemecku.

Diferenciácia pedagogických vied

Podľa KONŠTITUOVANOSTI

(ustálenosti, všeobecne uznávanej stability) –

konštituované vedné disciplíny majú:

- vedecké časopisy, noviny, vysielanie v médiách...;
- vedecké spoločnosti;
- zastúpenie ako predmety, odbory vysokoškolského štúdia;

Diferenciácia pedagogických vied

- Všeobecná pedagogika
- Dejiny školstva a pedagogiky
- Filozofia výchovy
- Teória výchovy
- Pedagogická antropológia
- Pedagogická psychológia
- Sociálna pedagogika
- Špeciálna pedagogika
- Pedagogika voľného času
- Pedagogika pre rodičov
- Andragogika
- Všeobecná didaktika
- Predmetové a odborové didaktiky
- Pedagogická diagnostika
- Pedeutológia
- Teória riadenia škôl
- Pedagogická prognostika
- Didaktická technika

- Tvorba a hodnotenie učebníc
- Porovnávacia pedagogika
- Pedagogická komunikácia

Diferenciácia pedagogických vied

základné   hraničné   aplikované

- Vertikálne členenie – podľa veku edukanta
- Horizontálne členenie – podľa disciplín

Zdroje pedagogiky

- história výchovy a vzdelávania (školsťvo, učebnice, knihy, osobnosti, dokumenty...);
- pedagogická prax (výchovno-vzdelávacie systémy, overenie nápadov, poznatkov v praxi...);
- vedecké bádanie (výskumy, merania, analýza dokumentov, experimenty...).

2. Škola ako edukačná inštitúcia I.

Vnútorne riadenie a správa školy

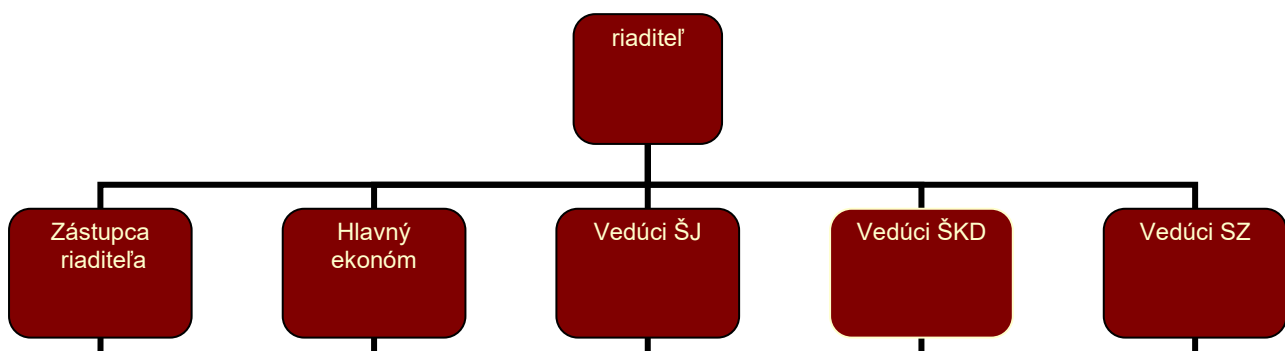
- Uskutočňuje sa prostredníctvom vnútorných smerníc a pokynov pre jednotlivých zamestnancov
- Niektoré vedenie vytvára povinne, pretože to vyžaduje zákon, iné na základe vlastného rozhodnutia
- Pre zamestnancov sú záväzné pokyny uvedené v pracovnej zmluve, jej podpisom prijíma práva i povinnosti vyplývajúce z tohto vzťahu
- Vnútorne predpisy a smernice nemôžu ísť nad rámec zákona, vyhlášok a predpisov.

Druhy vnútorných predpisov

- Všeobecné** – vzťahujú sa na všetkých zamestnancov a sú časovo neobmedzené (nariadenia, smernice a pokyny)
- Individuálne** – Vzťahujú sa k jednotlivým situáciám a ich platnosť končí splnením úlohy (rozhodnutie riaditeľa školy, príkazy, zápisnice z porád)

Schéma riadenia školy

Poradné orgány riaditeľa školy: - metodické združenia 1. stupňa
 - predmetové komisie pre 2. a 3. stupeň
 - pedagogická rada školy
 - rodičovská rada školy

Vonkajšie riadenie a správa

- Ministerstvo školstva, vedy a výskumu
- Ministerstvo sociálnych vecí a rodiny
- Odbor školstva samosprávneho kraja – zriaďovateľ stredných škôl
- Obec – zriaďovateľ základných a materských škôl
- Súkromný sektor – zriaďovateľ súkromných škôl
- Cirkev – zriaďovateľ cirkevných škôl
- Rada školy

Rada školy (Zbierka zákonov č. 291/2004)

- Zriaďuje ju zriaďovateľ
- Je to volený orgán
- Tretinové zastúpenie:
  - pedagogickí pracovníci a nepedagogickí pracovníci;
  - delegovaní členovia zriaďovateľom;
  - volení zákonní zástupcovia žiakov.

Práva a povinnosti Rady školy

- Vyjadruje sa k návrhom školských vzdelávacích programov a ich realizácii;
- Schvaľuje výročnú správu o činnosti školy;
- Schvaľuje a navrhuje zmeny školského poriadku a štipendijných podmienok;
- Podieľa sa na tvorbe koncepcných návrhov na rozvoj školy;
- Vyjadruje sa k hospodáreniu a prejednáva návrh rozpočtu;
- Prejednáva inšpekčné správy;
- Podáva podnety riaditeľovi, zriaďovateľovi, orgánom štátnej správy.

Vnútorne informačné prostredie školy

- Smerom k žiakom** (žiacka knižka, triednické hodiny, školský rozhlas, nástenky, e-mail)
- Smerom k pracovníkom školy** (porady, nástenky, osobná komunikácia, e-mail)

Vonkajšie informačné prostredie školy

- Smerom k zákonným zástupcom (triednické schôdzky, konzultácie, písomná komunikácia, e-mail, telefonáty, nástenky, akcie školy, výstavy, webové stránky)
- Smerom k zriaďovateľovi (porady, e-mail, telefonáty, listy)

- Smerom k ostatnej verejnosti (letáky, nástenky, regionálna tlač, miestna televízia a rozhlas, akcie a výstavy školy, webové stránky)

Organizácia školy závisí od štýlu vedenia riaditeľa

- Autoritársky štýl** – prísna hierarchia medzi nadriadeným a podriadeným
- Liberálny štýl** – nie je celkom jasné, kto je nadriadený a kto podriadený
- Demokratický štýl** – jednoznačná hierarchia a pozície nadriadených a podriadených sú jasne vymedzené

Trieda ako sociálna skupina

- Most medzi pôvodnou rodinou a budúcim zaradením do nových typov vzťahov partnerských, pracovných i občianskych
- Podpora osobnostného rozvoja žiakov prostredníctvom „triedneho života“ s dôrazom na vznik nežiaduceho sociálneho vývoja
- Rozvoj sociálnej inteligencie a sociálnych kompetencií by mal byť rovnocennou súčasťou školského kurikula

Sociálne učenie

- Prehĺbenie sebapoznania a poznania druhých,
- Podpora zdravého sebahodnotenia,
- Pochopenie potreby počúvať druhých,
- Hľadanie alternatívneho prístupu k riešeniu problémov,
- Vytváranie sociálnych a komunikačných kompetencií
- Rozvoj autoregulačnej kompetencie

Triedny učiteľ

- Mal by rozumieť sociálnej dynamike triedy
- Utvárať pozitívnu klímu triedy
- Brať do úvahy vekové charakteristiky triedy, početnosť triedy, vyrovnanosť chlapčenskej a dievčenskej populácie v triede, sociálne zloženie žiakov, úroveň žiakov z hľadiska rozvoja rozumových schopností

KLÍMA TRIEDY

- Klíma je jav dlhodobý, sociálne a osobnostne podmienený a je recipročne viazaný na svojich tvorcov, je pre dané sociálne prostredie a osoby z tohto prostredia typický niekoľko mesiacov až rokov.** Mareš a Křivohlavý (1995)
- Aktuálna** – aká existuje
- Preferovaná** – akú by si želali mať

Komunitné princípy pri práci s triedou – inovačné spôsoby práce

- Aktívny podiel žiakov ne živote triedy
- Otvorená komunikácia na všetkých úrovniach
- Zvyšovanie rovnoprávnosti v rozhodovaní o dani v triede
- Realizácia stretávania sa triedy v iných prostrediach ako je kmeňová trieda
- Využívanie foriem zážitkového učenia

Model programu dlhodobej práce s triedou ako sociálnou skupinou

- 1.etapa** – vzájomné poznávanie a vytvorenie predpokladov pre vznik triedneho kolektívu ako neformálnej skupiny

- 2. etapa** – pravidelné stretávanie vedené triednym učiteľom v nadväznosti na prvú etapu
- 3. etapa** – postupné prevzatie zodpovednosti žiakmi a vedenie stretávaní viac menej samostatne (triedna samospráva)

ROVESNÍCKE SKUPINY

- prirodzená forma socializácia mládeže
- osamostatnenie a zníženie závislosti na dospelých
- deti sa učia od seba navzájom
- uspokojujú určité psychické potreby jedinca
- poskytujú relax, zábavu a uvoľnenie

Funkcie rovesníckych skupín

- mládež v nich ukazuje to, čo sa naučila, zúčastňujúc sa života v prostredí dospelých
- utváraním skupín mládeže rozvíja samostatné úsilie a uskutočňuje ciele, ktoré nemôže uplatniť v iných formách aktivity pred dovŕšením spoločensky určenej dospelosti a pred uznaním členstva v živote

Vplyv na socializačný proces

- vytváranie povedomia o cieľoch skupiny
- hodnotenie a výber prostriedkov
- schvaľovanie vybraných noriem jednania
- vytvorenie istého vzoru správania a porovnávania konkrétnych prejavov s konkrétnym vzorom
- vytvorenie súboru noriem a sankcií

3. Škola ako edukačná inštitúcia II.

Humanistické prístupy
k vyučovaniu

Humanizačná funkcia vzdelávania

Akcentuje

rešpektovať **vo vyučovaní**
osobnosť a dôstojnosť žiakov.

„V škole je potrebné rozvíjať:

- vyššie motívy (metamotiváciu) žiakov,
- emocionálnu inteligenciu (EQ),
- prosociálne správanie
- a formovať ušľachtilé hodnoty, ako sú **láska, úcta, rešpekt, rovnosť, bratstvo, sloboda** (ale nie na úkor iných), **dobrá vôľa, tolerancia, dôvera, poctivosť, čestnosť, vzájomná pomoc a spolupráca.**“

Ideálom výchovy a vzdelávania

by mal byť

dobry (čestný, morálny, charakterný),

múdry (vzdelaný, tvorivý),
aktívny (samostatný, pracovitý, iniciatívny)
a **šťastný** (vyrovnaný, zdravý) človek.
(citované z Projektu Milénium, Učiteľské noviny č. 6/2001, s. 10)

„Hlavným cieľom reformy

školstva v SR je:

premeniť tradičné encyklopedicko-memorovacie a direktívno-neživotné školstvo na tvorivo-humánnu výchovu a vzdelávanie a poznatkovo-hodnotné školstvo,

kde je dôraz na:

- aktivitu a slobodu osobnosti,**
- jej silu vytvoriť svoj progresívny, tvorivý spôsob bytia pre život v novom tisícročí.“**

(citované z Projektu Milénium, Učiteľské noviny č. 6/2001, s. 10)

Vybrané publikácie sledujúce potrebu **humanizácie školy**

- Zelina, M. 1993. *Humanizácia školstva*. Bratislava : Psychodiagnostika, 1993.
- Mihálik, L. 1996. *Humanistická orientácia základnej školy*. Bratislava : ŠPÚ, 1996.
- KONCEPCIA ROZVOJA VÝCHOVY A VZDELÁVANIA v Slovenskej republike na najbližších 15 - 20 rokov (projekt „Milénium“),** In: Učiteľské noviny, č. 6/2001

Východiská humanistického prístupu k vyučovaniu

Filozofia

Psychológia

Pedagogika

Filozofia:

- Existencializmu**
- Fenomenológia**

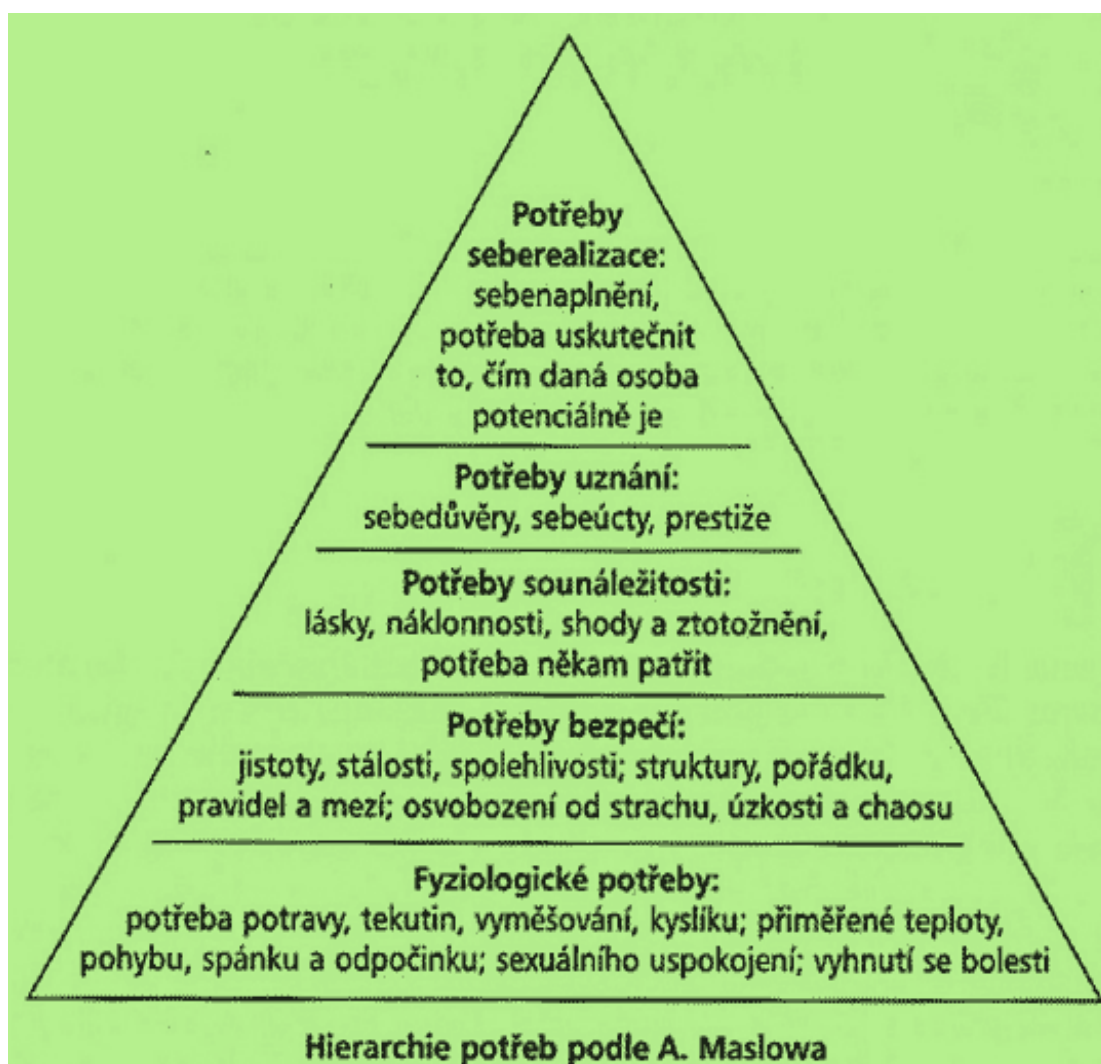
Psychológia:

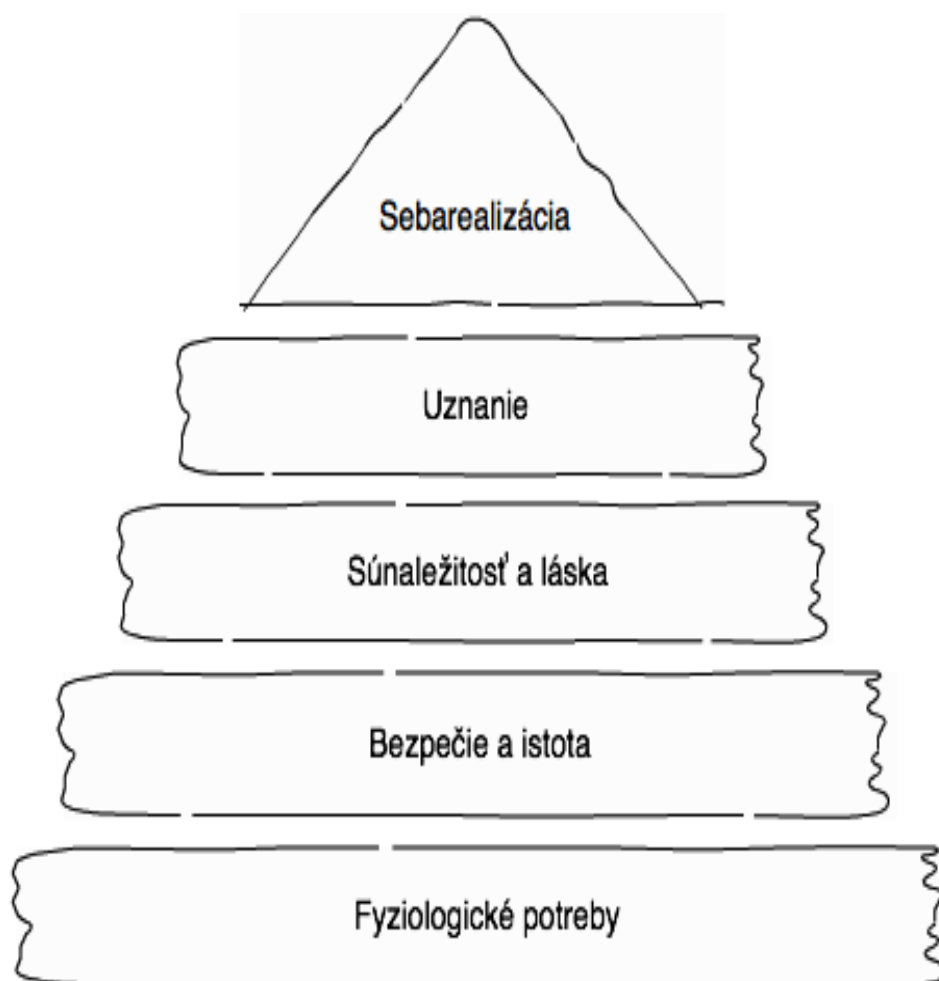
- Humanistická**

➤ **Predstavitelia:**

Carl C. Rogers

Abraham Maslow

Humanizácia školského vzdelávania (vychádzajúca z **humanistickej psychológie**)

- postavená na idey **identity a schopnosti byť sám sebou**
- predstava **komplexnej ľudskej osobnosti**, ktorej biologickú podstatu tvoria potenciality ako **tvorivosť, spontaneita, autenticita**, ktoré sa rozvíjajú aj pod vplyvom školy
- zdôrazňujú **vnútornú aktivitu žiaka** oproti mechanickým manipuláciám, **kreativitu** oproti adaptácii a **rozvoj potenciálnych síl žiaka v smere sebarealizácie**.

Konkrétne kroky humanizácie vo vyučovaní podľa Obdržálka (2003)

Humanizačná funkcia vzdelávania

- **rešpektovať pri vyučovaní osobnosť a dôstojnosť žiakov**

Vzdelávanie by malo uplatňovať (podľa Obdržálka, 2003):

- 1. sústredenie výučby na žiaka ako osobnosť so všetkými právami jeho individuálneho potenciálu
- 2. potlačanie „totalitnej“ moci učiteľa
- 3. podporu samostatnosti a nezávislosti žiakov pri vyučovaní
- 4. oslobodenie žiakov od „tyranie“ chyby
- 5. zvrhnutie „jarma“ memorovania vedomostí
- 6. uplatnenie možnosti riadiť sa vlastnou motiváciou
- 7. koniec „nadvlády“ jednej zložky osobnosti (kognitívnej)
- 8. obmedzenie suverénneho postavenia textu ako učebného materiálu
- 9. odstránenie stresu z vyučovacích hodín

- 10. **rovnováhu medzi** požiadavkou na **dosahovanie výkonov** a požiadavkou na **zaujímavosť** vzdelávacieho procesu a využívania **zážitkov žiakov**

Demokracia, demokratický Lobkovicze (2003)

- Spôsob vlády, ktorý buď existuje, alebo neexistuje
- Spôsob správania, usporiadania vzťahov, týkajúce sa nielen štátov a foriem vlád, ale i inštitúcií – a v tomto prípade rozlišujeme rôznu mieru demokracie
- Vlastnosť, ktorá je v spojitosti so spravodlivosťou

Prečo demokracia v škole?

- Očakávaní voči škole – žiak by mal byť vedený k tomu, aby prijal určitý demokratický spôsob života a v škole by mali byť ustanovené demokratické štruktúry a procesy vo vzťahoch
- Participácia rôznych skupín aktérov – umožniť žiakom, aby mohli robiť rozhodnutia, ktoré sa ich týkajú a záväzky, ktoré sa na nich vzťahujú riešili v záujme rešpektovania práv iných
- Efektivita a zdokonaľovanie práce školy – úspech školy vyplýva z vnútorného usporiadania chodu školy

Podmienky demokracie v škole Beane a Appel (1995)

- Otvorený tok myšlienok bez ohľadu na ich popularitu (informovanosť)
- Dôvera v individuálne i kolektívne schopnosti riešiť problémy
- Uplatňovanie kritickej reflexie a analýzy pri hodnotení myšlienok, problémov a postupov
- Snaha o blaho druhých
- Snaha o rešpekt a práva jednotlivcov a skupín
- Chápať demokraciu ako súbor hodnôt, podľa ktorých by sme mali žiť
- Organizácia sociálnych inštitúcií

Roviny naplňovania demokracie v škole (Duerr, 2004)

- Vybaviť žiakov pre ich budúcu občiansku rolu
- Poskytnúť príležitosť k demokratickému učeniu
- Otvoriť vhodné oblasti pre aktívnu participáciu a spoluzodpovednosť na pôde školy
- Podporiť žiakov v aktívnej účasti na živote širšej spoločnosti a na uplatňovaní svojich práv

Princípy demokracie v škole (Reid, 2002)

- Škola ponúka kurikulum, ktoré rozvíja rad verejne dohodnutých kvalít
- Pedagogická práca, štruktúry a procesy školy reflektujú demokratické princípy
- Zo spôsobu práce školy je jasné, že vysokou hodnotou je rôznorodosť pri budovaní spoločenstva
- Žiadny žiak nie je vylúčený z účasti na živote školy z dôvodu rozdielnosti

4. Súčasný stav školstva v SR a ČR I.

Štruktúra vzdelávacej sústavy SR

1. materská škola,
2. základná škola,
3. gymnázium,
4. stredná odborná škola,
5. konzervatórium,
6. školy pre žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami,
7. základná umelecká škola,
8. jazyková škola.

ISCED (medzinárodná klasifikácia)

- Predprimárnu sféru vzdelávania:** ISCED úroveň 0
- Primárnu sféru vzdelávania:** ZŠ (ročníky 1. až 5. ZŠ) ISCED úroveň 1
- Sekundárnu sféru vzdelávania:** Nižšia stredná škola (ročníky 6. až 9. ZŠ) ISCED úroveň 2

Vyššie stredné školy (gymnaziá, SOŠ) ISCED úroveň 3

- Terciárnu sféru vzdelávania:** SOŠ pomaturitné vzdelávanie (0,5 až 2 roky) ISCED úroveň 4
- Vyššie odborné školy - (2 až 3 roky) zamerané na praktické poznatky ISCED úroveň 4
- Odborné vysoké školy – Bc - ISCED úroveň 5B
- Univerzity – Bc., Mgr., PhD. ISCED úroveň 5A a 6.

Sústavu školských zariadení SR tvoria:

- školské výchovno-vzdelávacie zariadenia** (ŠKD, školské stredisko záujmovej činnosti, CVČ, školský internát, školské hosp., stredisko odbornej praxe),
- špeciálne výchovné zariadenia** (diagn.centrum, reedukač. centrum, liečebno-výchovné sanat.),
- školské zariadenia výchovného poradenstva a prevencie** (centrum pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie, centrum špeciálno-pedagogického poradenstva),
- školské účelové zariadenia** (ŠvP, zariadenia školského stravovania, stredisko služieb škole).

Štruktúra vzdelávacej sústavy ČR

- materská škola
- základní škola
- střední škola (gymnázium, střední odborná škola a střední odborné učiliště)
- konzervatoř
- vyšší odborná škola
- základní umělecká škola
- jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky

Typy středních škol v ČR (podle jejich zaměření pro účely jejich označování)

- střední průmyslová škola
- střední zemědělská škola

- střední zahradnická škola
- střední vinařská škola
- střední lesnická škola
- střední rybářská škola
- střední zdravotnická škola
- střední pedagogická škola
- střední uměleckoprůmyslová škola
- střední umělecká škola
- hotelová škola
- obchodní akademie
- odborná škola
- odborné učiliště
- praktická škola

Porovnanie sústavy škôl SR a ČR

- materská škola
- základná škola
- gymnázium
- stredná odborná škola

- konzervatórium
- školy pre žiakov so špeciálnymi potrebami
- základná umelecká škola
- jazyková škola.

- mateřská škola
- základní škola
- gymnázium
- střední odborná škola
- střední odborné učiliště
- konzervatoř
- vyšší odborná škola

- základní umělecká škola
- jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky.

5. Súčasný stav školstva v SR a ČR II.

Školský zákon č. 245 z r. 2008

Aktualizované ciele výchovy a vzdelávania:

- Komunikačné kompetencie,
- Sociálne kompetencie,

- Občianske kompetencie,
- Kultúrne kompetencie,
- IKT,
- Materinský a cudzí jazyk,
- Matematika,
- Technické vedy,
- Prírodné vedy,
- Podnikateľské schopnosti,
- Celoživotné vzdelávanie.

Školský zákon č. 245 z r. 2008

VZDELANIE

- Predprimárne vzdelanie** – MŠ = osvedčenie;
- Primárne vzdelanie** = I. stupeň ZŠ;
- Nižšie stredné vzdelanie** = II. stupeň ZŠ/PŠD;

Sekundárne vzdelanie

- Nižšie sekundárne vzdelanie = 2 roky - záverečná skúška;
- Sekundárne vzdelanie = max. 4 roč. – výučný list;
- Vyššie sekundárne všeobecné = maturita;
- Vyššie sekundárne odborné = maturita+výuč.l

Postsekundárne/terciárne

- Vyššie odborné vzdelanie = 2-3 roky – DiS/DiSart
- Povinná školská dochádzka = 10 rokov, najviac však do 16. roku veku dieťaťa;**
- Nultý ročník – 16 žiakov,**
- „domáca škola“ – 1 z rodičov pedagogické vzdelanie,**
- Nadaní - intelektovo/športovo/umelecky, MŠ, ZŠ,SŠ**
- ZŠ s MŠ,**
- (ne)plnoorganizovaná škola,**
- Najvyšší počet žiakov v triede:**

1.roč – 22 žiakov,

2.-4.roč – 25 žiakov,

5.-9.roč – 28 žiakov.

- Po SŠ štúdium:**

- nadstavbové = maturita,

- pomaturitné = inovačné/kvalifikačné/špecializačné.

záverečná/maturitná/pomaturitná/absolventská skúška

Okruhy v zákone:

- Sociálne znevýhodnené deti a deti s poruchami učenia,**
- Práva a povinnosti dieťaťa a jeho zástupcov,**
- Vzdelávanie cudzincov,**
- Výmenné programy,**
- Štipendium,**
- Organizácia školského roku,**
- Kvalita škôl,**
- Školský poriadok.**

Zmeny v zákone od 1.9.2023

- Už od 2021 povinná predškolská dochádzka**
- Ruší sa integrácia**

- Zavedenie podporných opatrení
- Zavádzanie vzdelávacích cyklov
- 5 dní ospravedlňovania rodičom
- Od 1.1.2023 CPP – Centrum poradenstva a prevencie

Národný program rozvoja výchovy a vzdelávania 2018 – 2027

- Najnovší dokument o postupe a smerovaní školstva, ktorý nahrádza Milénium a dopĺňa platný školský zákon
- Musí akceptovať ciele stratégie Európa 2028 v oblasti vzdelávania
- Vychádza z dvoch interných dokumentov:
  - Učiace sa Slovensko
  - Správa o stave školstva
- Je zameraný na posilnenie inklúzie a integrácie výchovno-vzdelávacieho systému v SR ako celku, od predprimárneho vzdelávania až po ďalšie vzdelávanie dospelých. A rešpektovanie postavenia učiteľa ako najdôležitejšieho prvku vzdelávania.

Ciele NPRVV

- Znížiť podiel mladých ľudí s predčasne ukončeným vzdelaním
- Zvýšiť podiel vysokoškolsky vzdelaných vo veku 30-34 rokov
- Znížiť podiel 15 ročných s nízkymi zručnosťami
- Zvýšiť mieru zamestnanosti čerstvých absolventov
- Vyššia participácia detí na predprimárnom vzdelávaní
- Zvýšiť participáciu dospelých na celoživotnom vzdelávaní

Strategické ciele NPRVV

- Zvýšenie kvality výchovy a vzdelávania
- Zvýšenie dostupnosti kvalitnej výchovy a vzdelávania
- Modernizácia výchovy a vzdelávania

Prierezové priority

- Integrácia a inklúzia marginalizovaných rómskych komúnit a žiakov a študentov zo sociálne znevýhodneného prostredia
- Prepojenie systému výchovy a vzdelávania s potrebami ekonomiky a trhu práce
- Rozvoj systému neformálneho vzdelávania

Ciele pre 2 základné oblasti

- Regionálne školstvo:
- Kvalita, školstvo dostupné všetkým, dostatočné financovanie, kvalitný rešpektovaný a primerane odmenený učiteľ
- Vysoké školstvo:
- Dostatočné financovanie, dostupnosť, kvalita, kopírujúce potreby spoločnosti

6. Príprava budúcich učiteľov z hľadiska teórie a praxe I.

Boloňská deklarácia z roku 1999

- Podpísalo ju 29 európskych zemí
- Zjednotenie európskeho rámca vysokoškolského vzdelávania
- Štruktúrované štúdium pregraduálnej učiteľskej prípravy (Bc., Mgr., PhD.)
- Zmyslom je vytvoriť porovnateľné stupne vysokoškolského vzdelávania a zvýšiť tak priestupnosť tohto vzdelávania

Štruktúrované štúdiá

- Pozitíva
- Väčšia priestupnosť medzi jednotlivými VŠ
- Riešenie zvyšujúceho sa počtu vysokoškolských študentov
- Zníženie percenta študentov, ktorý štúdium neukončia

- Zvýšenie efektivity využitia prostriedkov v terciárnom vzdelávaní
- Negatíva**
- Znižovanie stupňovania pre výkon učiteľského povolania
- Odklon od paralelného modelu prípravy učiteľov
- Zmenšenie priestoru pre profesionálnu prípravu (prax a súvisiace kurzy)
- Nárast „učiteľskej administratívy“

Stav školstva v SR a v ČR

- Financovanie školstva – prevádzkové náklady, stav budov, financie na ďalšie vzdelávanie
- Hrubé nedocenenie práce učiteľov – platy učiteľov, spoločenské ohodnotenie práce
- Nekvalifikovanosť pedagógov – 34,8% hodín odučených nekvalifikovane
- Neodborné riadenie – nemôžete riadiť to, čomu nerozumiete a nemôžete rozumieť tomu, čo ste nikdy nerobili
- Kurikulárne nedostatky- škola učí žiakov niečo iné, ako je potrebné pre život

Vzdelávanie učiteľov v SR

- Všetci budúci učitelia sa pripravujú v Mgr. stupni štúdia (výnimka učitelia MŠ)
- 138/2019 Z. z. ZÁKON z 10. mája 2019 o pedagogických zamestnancoch a odborných zamestnancoch
- Vyhláška MŠ o vzdelávaní a profesijnom rozvoji 361/2019 z 13.novembra 2019
- Vyššia je koncentrácia v prospech odbornej spôsobilosti na úkor pedagogickej spôsobilosti
- www.minedu.sk

Vzdelávanie učiteľov v ČR

- Všetci budúci učitelia sa pripravujú v Mgr. stupni štúdia (výnimka učitelia MŠ)
- Vyššia je koncentrácia v prospech odbornej spôsobilosti na úkor pedagogickej spôsobilosti
- ZÁKON č. 563/2004 Sb. ze dne 24. září 2004 o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů
- www.msmt.cz

Odborná spôsobilosť

- Súbor odborných vedomostí, zručností a návykov získaných štúdiom na vysokej alebo strednej škole a odborná prax.

Pedagogická spôsobilosť

- Vedomosti z oblasti pedagogiky, špeciálnej pedagogiky, liečebnej pedagogiky, psychológie, didaktiky odborných predmetov, schopností a zručností nevyhnutné pre výkon pedagogických činností.

Zložky učiteľskej prípravy

- Zložka odborovo predmetová – vedomosti v aprobačných predmetoch
- Zložka predmetovo didaktická – odborová didaktika

- Zložka pedagogicko-psychologická – všeobecné pedagogicko-psychologické vedomosti
- Zložka univerzitného základu / zložka všeobecno vzdelávacieho základu – vedomosti z oblasti všeobecného rozhl'adu
- Zložka pedagogickej praxe

Vzdelávanie učiteľov v EU

- Všetky štáty OECD vyžadujú od učiteľov kvalifikáciu zodpovedajúcu terciálnej úrovni vzdelávania
- Súbežné štúdium – paralelné štúdium odboru a pg. disciplín (MŠ, ZŠ)
- Následné štúdium – najskôr vysokoškolské vzdelanie v odbore a potom v postgraduálnom štúdiu získajú pedagogickú kvalifikáciu (gymnázia a SOŠ)

Vzdelávanie učiteliek MŠ v štátoch EU

- Realizuje sa na vysokých školách, výnimku tvoria Nemecko a Taliansko, kde sa pripravujú na vyšších stredných školách
- V Rakúsku je možné vzdelávanie na VŠ aj SOŠ. Tak ako aj v ČR a SR
- Dĺžka trvania štúdia na VŠ je od 3 – 5 rokov

Vzdelávanie učiteľov ZŠ v EU ročníky 1 – 4. roč.

- vzdelávanie prebieha na univerzitách
- Výnimku tvoria Belgicko, Dánsko, Luxembursko, Rakúsko, Maďarsko, kde sa vzdelávanie realizuje na neuniverzitných vysokých školách
- Štúdium je súbežné všade okrem Francúzska a Bulharska
- Dĺžka trvania štúdia od 3 do 5,5 roka (Najviac Nemecko 7 semestrov a 2 roky pg. prax)

Vzdelávanie učiteľov ZŠ v EU ročníky 5 – 9. roč. (nižších stredných škôl)

- Zväčša na univerzitách, Belgicko, Rusko, Dánsko, Maďarsko na školách neuniverzitného typu
- Na univerzitných sa realizuje následné štúdium na neuniverzitných súbežné štúdium
- Dĺžka štúdia od 3 do 7 rokov

Vzdelávanie učiteľov vyšších stredných škôl

- Realizuje sa ako následné štúdium na univerzitnej úrovni
- Súbežné učiteľské štúdium sa realizuje iba v Nemecku a pg. prax trvá až 2 roky po ukončení štúdia
- Kombinované štúdium sa realizuje vo VB, Írsku, Portugalsku, Fínsku, Švédsku
- Dĺžka štúdia od 4 do 7 rokov (najviac Luxembursko a Nórsko)

Kľúčové kompetencie učiteľa (Chris Kyriacou, 1996)

1. Plánovanie a príprava
2. Realizácia vyuč. jednotky
3. Riadenie vyučovacej jednotky
4. Klíma triedy
5. Disciplína
6. Hodnotenie prospechu žiakov
7. Reflexia vlastnej práce a sebahodnotenie

Sociálne a pedagogické komunikačné kompetencie

- Sociálne vnímanie

- Empatia
- Komunikačné zručnosti v procese edukácie:
  - Aktívne využívanie komunikačných kompetencií v konkrétnych edukačných situáciách
  - Praktické ukážky kooperatívneho vyučovania

Nové požiadavky na prácu učiteľa

- Od 1.9.2008 sú v platnosti nové Štátne vzdelávacie programy (ŠVP) pre všetky typy škôl v SR – od MŠ po SOŠ
- Učiteľ každého predmetu na SOŠ má povinnosť:
  - Oboznámiť sa s rámcovým učebným plánom (RUP) v danom študijnom odbore SOŠ (súčasť ŠVP)
  - Oboznámiť sa s obsahovým aj výkonovým vzdelávacím štandardom v rámci svojich predmetov (vzdelávacích oblastí) v danom študijnom odbore SOŠ (súčasť ŠVP)
  - V spolupráci s kolegami učiacimi rovnaký predmet vypracovať časovo-tematický plán pre výučbu svojich predmetov – schvaľuje ho riaditeľ školy ako súčasť Školského vzdelávacieho programu príslušnej SOŠ

Kľúčové kompetencie žiaka (projekt Milénium, 2001)

- komunikačné schopnosti a spôsobilosti
- personálne a interpersonálne schopnosti
- schopnosti tvorivo a kriticky riešiť problémy
- pracovať s modernými informačnými technológiami
- komplexný program výchovy k zdraviu
- formovať občiansku spoločnosť

Milénium – Národný program výchovy a vzdelávania v Slovenskej republike na najbližších 15 – 20 rokov. [cit. 2006-27-03].

7. Príprava budúcich učiteľov z hľadiska teórie a praxe II.

Charakteristika pedagogickej praxe

Pedagogická prax je v úzkom spojení s teóriou. Pedagogická prax umožňuje v rámci nácvikov a účasťou na praktických cvičeniach spoznávať pedagogickú realitu v škole, pozorovať a analyzovať jednotlivé problémy a javy vo výchovno-vzdelávacom procese. Sledujú realizáciu výchovno-vzdelávacieho pôsobenia, prípravu učiteľa a prácu a správanie sa žiakov v triede a v škole.

Podstata pedagogickej praxe

Podstatou pedagogickej praxe je zmeniť postoj študenta na postoj budúceho učiteľa. Zmena sa realizuje pozorovaním dynamických činností v triede a v škole, zainteresovaním študentov do problémov pri styku so žiakmi. Jednotlivé etapy pedagogických praxí sú koncipované tak, že v konkrétnej situácii sa zameriava a kladie dôkaz na správanie sa učiteľa, potom na jeho prácu so žiakmi, na prácu s učivom až po fázu diagnostiky a aplikácie.

Ciele pedagogickej praxe

(Prúcha, Walterová, Mareš: Pedagogický slovník 2003)

- Spájať teóriu a prax všetkých zložiek vysokoškolskej prípravy
- Uviesť študenta (budúceho učiteľa) do podmienok reálneho školského prostredia
- „zacvičiť“ študenta (budúceho učiteľa) v činnostiach učiteľskej profesie

Funkcie pedagogickej praxe

- Motivačná;
- Postojovo-transformačná (zmena zo študenta na učiteľa);
- Reflexná (sebareflexia a sebahodnotenie);
- Syntetická (syntéza poznatkov);
- Orientačná (orientácia v živote školy);

Funkcie pedagogickej praxe

- Integračná (spojenie teórie a praxe);
- Aplikačná (prax ako aplikácia teoretických poznatkov);
- Diagnostická (diagnostika samého seba i diagnostika pripravenosti študenta);
- Poznávacia (poznávanie žiakov).

Požadované vlastnosti modelu pedagogickej praxe (Urbánek, 2004)

- Gradácia** – postupné a systematické poznávanie školského terénu študentom
- Integrácia** – časové a obsahové spojenie náväznosť a prepojenie teoretických disciplín s predmetmi z praxe
- Komplexnosť** – snaha o oboznámenie sa so všetkými stránkami učiteľskej profesie
- Dynamika** – orientácia kurzov tak, aby študentov pripravovali na prax

Realita pedagogických praxí

- Občasná neprepracovanosť a teoretická nejasnosť poňatia a modelov pedagogických praxí
- Organizačná náročnosť
- Finančná náročnosť
- Malé časové dotácie pre pedagogické praxe

Modely začlenenia pedagogickej praxe

- A – prax predchádza teórii
- B – prax nasleduje po teórii
- C – Prax sa s teóriou prelína

- Modely A a B sú typické skôr pre študentov externého štúdia
- Model C je najbežnejší pre denné štúdium a umožňuje prelínanie teórie a praxe.

Pedagogická prax všeobecno-vzdelávacích predmetov v Bc. stupni – náčuvová prax

- poznajú spôsoby odporúčaného riešenia najčastejšie sa vyskytujúcich výchovných a vzdelávacích ťažkostí v triede na II. stupni ZŠ a stredných školách;
- naučia sa vytvoriť optimálnu štruktúru vyučovacej hodiny z hľadiska cieľov a obsahu;
- poznajú a v komunikačnej praxi vedia aplikovať základné zásady efektívnej pedagogickej a didaktickej komunikácie v rámci výchovno-vzdelávacej práce učiteľa II. stupňa ZŠ a SŠ.

- Rozsah: V závislosti od VŠ priebežne 20 - 40 hodín za štúdium.

Pedagogická prax všeobecno-vzdelávacích predmetov v Mgr. stupni – výstupová prax

- teoreticko-odbornej a didaktickej príprave študentov na absolvovanie pedagogických praxí sa venujú kvalifikovaní pedagógovia s náležitou teoreticko-odbornou a metodickou prípravou, ktorí sa zaoberajú vedecko-výskumnou činnosťou, zameranou aj na žiakov a učiteľov v školách;
- pedagogickú prax v prípravnej a realizačnej fáze zabezpečujú pedagógovia, ktorí majú viacero skúsenosti s výučbou v základných a stredných školách.
- Rozsah: Priebežná prax min. 20 hodín za štúdium. Súvislá prax od 1 – 3 týždňov.

Pedagogická prax na DTI

- V bakalárskom stupni:**
- Pedagogická prax I. (3.roč. ZS)
- Pedagogická prax II. (3.roč. LS)

- V magisterskom stupni:**
- Priebežná pedagogická prax (2.roč. ZS)
- Súvislá pedagogická prax (2.roč. LS)

Pedagogická prax I.

- Organizácia a priebeh pedagogickej praxe, spôsob spracovania hospitačných záznamov, hospitácia ako forma náčuvovej pedagogickej praxe, náčuv na odbornom výcviku v rámci vyučovacieho dňa a na vyučovacej hodine teoretického odborného predmetu.
- Ciele:** Vedieť sa orientovať v praktických otázkach organizovania vyučovacieho procesu predmetu odborný výcvik na stredných odborných školách. Preštudovať základné pedagogické dokumenty príslušného školského zariadenia
- Rozsah:** úvodná inštrukcia a 2 vyučovacie hodiny

Pedagogická prax II.

- Pokyny pre vypracovanie prípravy na vyučovací deň, náčuv na vyučovacom dni predmetu odborný výcvik na SOŠ podľa zamerania, písomná príprava na vyučovaciu jednotku. Analýza absolvovaného výstupu podľa odborov. Praktická realizácia vypracovanej písomnej prípravy – výstupy, analýza písomných príprav a výstupov
- Cieľ:** Orientovať sa v praktických otázkach vyučovacieho procesu predmetu odborný výcvik na SOŠ
- Rozsah:** úvodná inštrukcia, 1 vyučovací deň

Priebežná pedagogická prax

- Cieľ: tvorivo využiť získané poznatky, analýza pozorovaných javov a ich zdôvodnenie.

- Hospitačná činnosť študentov – fázy
- Prípravná - vymedzenie cieľov hospitácie, jej zameranie a metódy, pozorovanie, príprava záznamov

- Realizačná – vlastné pozorovanie vv. procesu so zreteľom na vopred určenú problematiku
- Záverečná – analýza záznamov z hospitácií. Pohospitačný rozbor s učiteľom praxe, postrehy a odporúčania cvičného učiteľa, oboznámenie sa s pg. dokumentáciou

Súvislá pedagogická prax

- Cieľ: získať a rozvíjať praktické pedagogické spôsobilosti pre výučbu, diagnostikovať vlastné pg. schopnosti, využívať medzipredmetové vzťahy.
- Úlohy:
  - samostatné výstupy študentov
  - písomná príprava na vyučovanie
  - rozbery hodín
  - hospitácie na hodinách cvičného učiteľa
  - účasť na poradách a predmetových komisiách
  - práca v kabinete a odbornej učebni
  - tvorivá práca s nadanými žiakmi v mimovyučovacom čase

8. Edukácia.

Anglické „education“

(slovenský ekvivalent je „edukácia“)

- do slovenčiny sa prekladá ako:

1. „výchova a vzdelávanie“
2. iba ako „výchova“
3. iba ako „vzdelávanie“

ale aj ako:

4. vzdelanie

Preklad pojmu „education“ do slovenčiny komplikuje aj rozdielnosť slovenských pojmov:

- ❖ „vzdelanie“ = PRODUKT PROCESU
- ❖ „vzdelávanie“ = SAMOTNÝ PROCES

ďalšie slovenské preklady slova „education“:

- školstvo
- výučba (= vyučovací proces)
- pedagogika
- výcvik
- drezúra

Edukácia = edukačný proces = výchovno-vzdelávací proces

Je širšie chápaný proces výchovy a vzdelávania, ktorého cieľom je nie len osvojenie si vedomostí, získanie zručností, ale i vytváranie hodnotových, postojoyých, citových, vôľových štruktúr osobnosti a dosiahnutie zmeny v správaní i konaní.

SUBJEKTY EDUKÁCIE

- EDUKANT- subjekt edukácia, ktorý je inštruovaný, vedený. V našom prípade ide o žiaka, študenta.
- EDUKÁTOR- aktér edukačnej aktivity, ktorý inštruuje, vedie iné ľudské subjekty. V našom prípade učiteľa, vychovávateľa, lektori, majstri odbornej prípravy.

Vzdelanie (Kujal, F. a kol.: Pedagogický slovník II. Praha : SPN 1967)

„súhrn poznatkov z jednotlivých odborov vedy a spoločenskej praxe a s nimi spojené intelektuálne a praktické schopnosti, ktoré si jednotlivец osvojuje najmä pri vyučovaní na školách, rozličnými **formami samovzdelávania** a živelne v praktickej činnosti.“

Vzdelanie (Pařízek, V.: Obecná pedagogika. Praha : SPN 1991)

- „**Vzdelanie** v podobe osvojených poznatkov a činností je hodnototvorné a prijaté hodnoty majú podiel na osvojovaní poznatkov a činností.
- Preto koncept vzdelania ako iba sústavy vedomostí a návykov je viac ako problematický.
- Vzdelanie nemôžeme chápať len ako nástroj pozostávajúci z osvojeného poznania a činností... Pri osvojovaní poznatkov, činností a hodnôt pestujú sa u človeka tiež charakterové, citové a vôľové vlastnosti, i vlastnosti telesné a rozumové.“

Edukačná realita (Průcha, J.: Moderní pedagogika. Praha : Portál, 1997)

Edukačná realita

„je každá taká skutočnosť (**prostredie**, situácia, proces apod.), objektívne sa vyskytujúca v ľudskej spoločnosti, v ktorej prebiehajú nejaké **edukačné procesy** alebo sú vyvíjané alebo fungujú nejaké **edukačné konštrukty**.“

Základné pojmy edukačnej reality sú:

- a) edukácia - edukačné procesy
- c) edukačné konštrukty
- d) edukačné prostredie

Edukačné procesy (Průcha, J.: Moderní pedagogika. Praha : Portál, 1997)

Edukačné procesy

„sú všetky také činnosti ľudí, pri ktorých dochádza k učeniu na strane nejakého subjektu, ktorému je exponovaný nejakým iným subjektom priamo alebo sprostredkované (textom, technickým zariadením apod.) určitý druh informácie.“

Príklady edukačného procesu:

- osvojovanie materského jazyka,
- tréning športovca,
- školské vyučovanie...

Edukačné konštrukty (Průcha, J.: Moderní pedagogika. Praha : Portál, 1997)

- sú všetky také teórie, modely, plány, scenáre, predpisy a iné teoretické výtvyry, ktoré nejakým spôsobom určujú či ovplyvňujú reálne edukačné procesy“.
- sú to napr. Štátny vzdelávací program, školský vzdelávací program, vzdelávacie štandardy (obsahové aj výkonové), učebný plán školy, učebnice, náučné filmy, články v pedagogických časopisoch...

Edukačné prostredie (Průcha, J.: Moderní pedagogika. Praha : Portál, 1997)
Vonkajšie

Okolie (školy, rodiny, pracoviska) s ekonomickými, sociokultúrnymi, demografickými, etnickými a inými charakteristikami.

Vnútorne

Fyzikálne

Psychosociálne

Statické

Premenlivé

Vnútorne

Fyzikálne

Ergonomické parametre

Psychosociálne

(osvetlenie, priestorové dispozície,
využitie farieb, konštrukcia nábytku ai.)

Psychosociálne

Statické

**Trvalejšie sociálne vzťahy medzi
účastníkmi edukačných procesov
(medzi rodičmi a deťmi, učiteľmi a žiakmi ai..).**

Učebná klíma

Premenlivé

**Krátkodobé vplyvy pôsobiace na obsah
a charakter komunikácie medzi
účastníkmi edukačných procesov.**

Učebná atmosféra

Edukačné ciele - Výsledky, ktoré chceme dosiahnuť

Z hľadiska psychických procesov sa ciele edukácie delia na:

- KOGNITÍVNE** – sústreďujú sa na oblasť vedomostí, intelektuálnych zručností a poznávacích schopností.
- PSYCHOMOTORICKÉ**- zameriavajú sa na získavanie motorických zručností, osvojenie si návykov.
- AFEKTÍVNE** – zahŕňajú hlavne citovú oblasť, názory, hodnoty a postoje.

METÓDY EDUKÁCIE

PREDNÁŠKA – je systém poznatkov z niekoľkých oblastí a zdrojov. Pomáha získať najnovšie informácie

- Výhody :
- je ekonomická
- rozvíja schopnosť počúvať a vnímať
- prináša nové informácie

VYSVETĽOVANIE – metóda, ktorá dopĺňa množstvo informácií, zručnosťami inštrukcií.

- Výhody:
- Okamžitá spätná väzba
- Vyššia miera aktivity edukanta
- Vytváranie pozitívnych návykov

ROZHOVOR – používa sa vtedy, keď u účastníka predpokladáme, len predbežné čiastkové vedomosti o danej problematike

- Výhody:
- Okamžitá spätná väzba
- Možnosť vytvoriť dôvernejší vzťah

DEMONŠTRÁCIA – metóda sprostredkovaného prenosu informácií a poznatkov. Prehľbujú sa praktické skúsenosti.

- Výhody:
- Umožňuje ukázať postup
- Utváranie a rozvíjanie zručností

CVIČENIE – využíva sa hlavne na upevnenie vedomostí, na rozvinutie schopností a vytváranie návykov. Je to metóda zámerného opakovania a tréningu.

- Výhody:
- Rozvíjanie a upevňovanie zručností
- Preverovanie vedomostí v praxi

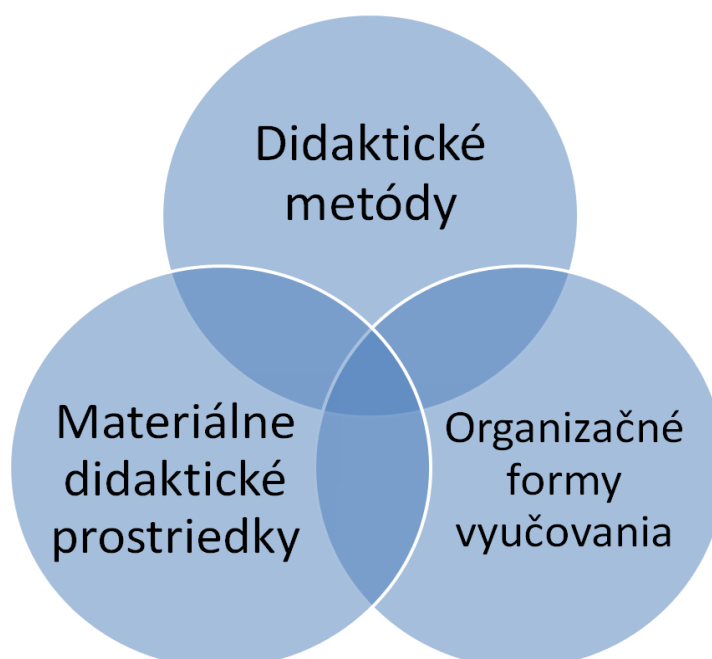
9. Vyučovanie ako interaktívny proces.

Vyučovanie v škole

Systémovotvorné elementy vyučovacieho procesu:

Edukačné prostriedky
(prostredníctvom nich U vyučuje)

Vyučovanie = edukácia ako interaktívny proces

□ Jan Průcha (1997, s. 79) vypracoval interakčný model edukačného procesu.

- Interakčný preto, lebo **edukačný proces** chápe ako **jeden z druhov sociálnej interakcie**.
- Sociálnou interakciou** môžeme rozumieť “*súbor recipročných sociálnych aktivít prebiehajúcich medzi partnermi interakčného procesu... v určitom interakčnom časopriestore ... Interakčný časopriestor je tiež nutné pribrať do referenčného systému interakcie, lebo sociálne aktivity prebiehajú vždy v určitom, konkrétnom sociálnom prostredí, ktoré nie je voči partnerom a aktivitám indiferentné ...*” (Geist 1992 podľa Průcha 1997, s. 78).

Vystupovanie vyučujúceho v triede a jeho komunikácia so žiakmi

Vystupovanie učiteľa v triede:

- symetrické
- asymetrické
- preferenčné
- Verbálna a neverbálna stránka komunikácie

Komunikačný štýl učiteľa:

- Direktívny (autoritatívny)
- Demokratický
- Liberálny

Vzťahy medzi komunikujúcimi v triede

- U - Ž
- U - skupina Žž
- U - trieda
- Ž - Ž
- Ž - skupina Žž
- Ž - trieda
- skupina žiakov - skupina žiakov
- skupina žiakov - trieda

Obsah vzdelávania a kurikulum

“*Pod obsahom vzdelávania rozumieme súbor poznatkov o prírode, spoločnosti, človeku, jeho myslení a tomu zodpovedajúce spôsobilosti, zručnosti a schopnosti.*” (Obdržálek, Z. a kol. 2003, s. 90)

Obsah vzdelávania a kurikulum

Pri výbere obsahu vzdelávania sa uplatňuje (tamtiež):

- spoločenské hľadisko** (dosiahnutý stupeň vývoja spoločnosti - stav ľudského poznania v prírodných a sociálnych vedách, záujmy a potreby spoločnosti);
- psychologické a biologické hľadisko** (uplatňovanie poznatkov o vývine dieťaťa z hľadiska veku - biologického a psychického dozrievania, pohlavia, individuálnych osobitostí žiakov);
- historicko-pedagogické hľadisko** (zvažujú sa pozitívne aj negatívne výsledky dosiahnuté v procese predchádzajúceho koncipovania vzdelávacích obsahov - t. j. učebných plánov, učebných osnov, učebníc atď.).

Obsah vzdelávania a kurikulum

- Európsky pedagogický tezaurus - European Education Thesaurus (1993 podľa Průcha, J. 1997, s. 234), ktorý bol schválený Komisiou Európskeho spoločenstva a Rady

Európy, definuje **kurikulum** ako: “*Zoznam vyučovacích predmetov a ich časovej dotácie pre pravidelné vyučovanie na danom type vzdelávacej inštitúcie.*”

- Táto definícia v podmienkach Slovenska presne zodpovedá definícii učebného plánu pre daný typ školy.

Obsah vzdelávania a kurikulum

Česká pedagogička E. Walterová:

- monografia venovaná **kurikulu** (Walterová, E. 1994, s. 15)
- uvádza v nej, že existujú **desiatky definícií tohto pojmu**

V českom Pedagogickom slovníku (Průcha, J. – Walterová, E. – Mareš, J. 1998, s. 117-118) sú uvedené **tri** “*základné významy pojmu kurikulum:*

- (1) *Vzdelávací program, projekt, plán.*
- (2) *Priebeh štúdia a jeho obsah.*
- (3) *Obsah všetkej skúsenosti, ktorú žiaci získavajú v škole a v činnostiach ku škole sa vzťahujúcich, jej plánovanie a hodnotenie.*”

Pojem **KURIKULUM** == obsah vzdelávania v širšom zmysle slova:

1. **Kurikulum plánované** - Štátne a školské vzdelávacie programy, učebný plán školy, učebné osnovy, vzdelávacie štandardy – obsahové a výkonové
2. **Kurikulum realizované** - **Obsah vzdelávania prezentovaný žiakom vrátane prostriedkov výučby** (vyuč. metód, organizačných foriem vyučovania a materiálnych didaktických prostriedkov)
3. **Kurikulum dosiahnuté** - **Učivo skutočne osvojené žiakmi, vzdelávacie výsledky**

Štátne vzdelávacie programy v SR vymedzujú:

- všeobecné ciele škôl
- kľúčové kompetencie vo vyváženom rozvoji osobnosti žiakov
- rámcový obsah vzdelania.

Štátne vzdelávacie programy sú východiskom **pre** vytvorenie **školských vzdelávacích programov škôl**, kde sa zohľadnia špecifické regionálne podmienky a potreby.

Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky vydalo tieto štátne vzdelávacie programy pre SOŠ:

- [Štátne vzdelávacie programy pre stredné odborné školy \(ISCED 2C\)](#),
- [Štátne vzdelávacie programy pre gymnáziá \(ISCED 3A\)](#),
- [Štátne vzdelávacie programy pre stredné odborné školy \(ISCED 3A\)](#),
- [Štátne vzdelávacie programy pre stredné odborné školy \(ISCED 3C\)](#),
- [Štátne vzdelávacie programy pre stredné odborné školy \(ISCED 4A\)](#),
- [Štátne vzdelávacie programy pre stredné odborné školy \(ISCED 5B\)](#),
- [Štátne vzdelávacie programy pre stredné odborné školy s platnosťou od 1. 9. 2010 začínajúc prvým ročníkom](#)

[Štátne vzdelávacie programy pre stredné odborné školy \(ISCED 3A\)](#)

☐ RamcovyUcebnyPlan-SOS_26-Elektrotechnika

<http://www.siov.sk/statne-vzdelavacie-programy-isced-3a/10611s>

(ukážka priamo z dokumentu na webe)

KOMPETENCIE (PROFIL) ABSOLVENTA ŠTÁTNEHO VZDELÁVACIEHO PROGRAMU ISCED 3A

Skupina študijných odborov: 26 Elektrotechnika

5.2 Kľúčové kompetencie

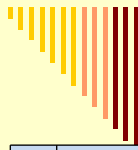
- a) **Komunikatívne a sociálno-interakčné spôsobilosti**
- b) **Intrapersonálne a interpersonálne spôsobilosti**
- c) **Schopnosť tvorivo riešiť problémy**
- d) **Podnikateľské spôsobilosti**
- e) **Spôsobilosť byť demokratickým občanom**

Odborné kompetencie absolventa SOŠ (ISCED 3A – 26 Elektrotechnika)

- a) **Požadované vedomosti – ...**
- b) **Požadované zručnosti – ...**
- c) **Požadované osobnostné predpoklady, vlastnosti a schopnosti**
  - ❖ **Absolvent sa vyznačuje:**
  - ❖ dôslednosťou a zodpovednosťou pri riešení pracovných povinností,
  - ❖ samostatnosťou pri práci, samostatným riešením bežných úloh,
  - ❖ manuálnou zručnosťou v činnostiach konkrétneho odboru,
  - ❖ kreatívnym myslením,
  - ❖ schopnosťou integrácie a adaptability
  - ❖ organizačnými a komunikatívnymi vlastnosťami,
  - ❖ prispôsobivosťou v nových pracovných podmienkach,
  - ❖ vhodným sociálnym správaním a prejavmi,
  - ❖ sebadisciplínou a mobilitou,
  - ❖ potrebnou dávkou sebadôvery a pozitívnym prístupom k povinnostiam.

Príprava učiteľa na vyučovaciu hodinu

1. **Základné údaje** (typ školy, ročník, predmet; prípadne aj podrobnejšie údaje: trieda, dátum a poradie vyučovacej hodiny počas dňa,...)
2. **Téma.**
3. **Didaktická analýza učiva.**
4. **Vyučovacie ciele** (kognitívne, afektívne, psychomotorické).
5. **Popis postupu vyučovania** (vrátane súhrnnej tabuľky „Fázy vyučovacej hodiny“ na začiatku; najprv napíšete tabuľku a potom stručne a zrozumiteľne rozpíšete, čo budete vy ako učiteľ a vaši žiaci robiť počas jednotlivých fáz).
6. **Zadanie domácej úlohy.**
7. **Materiálne didaktické prostriedky** (všetky, ktoré počas hodiny použijete).
8. **Spôsob kontroly splnenia vyučovacích cieľov.**
9. **Informačné pramene.**
10. **Poznámky.**

Tabuľka „Fázy vyučovacej hodiny“ vyzerať nasledovne:

P.č.	Fáza vyučovacej hodiny	Čas trvania	Činnosť žiakov	Činnosť učiteľa	Učebné pomôcky a didaktická technika	Poznámky
1.	Motivácia	7 min.	Brainstorming – diktovanie nápadov	Brainstorming – zapisovanie nápadov od žiakov na tabuľu	Tabuľa, krieda	Aspoň 5x povzbudiť žiakov k diktovaniu nápadov, keď ich prestanú hovoriť (diktovanie minim. 4 min., 3 minúty diskutovanie so žiakmi o nadiktovaných slovách)

10. Pedagogicko-psychologická diagnostika v práci učiteľa I.

Pedagogicko-psychologická diagnostika v práci učiteľa

Oblasti

- Školská zrelosť
- Poruchy učenia sa a správania sa
- Školská výkonnosť žiakov
- Sociálne vzťahy v triede
- Diagnostika rodinného prostredia
- Profesijná orientácia

Psychologická a pedagogická diagnostika

Psychologická diagnostika

D schopností. D osobnosti. D vývinu.

Pedagogická diagnostika

- Predpoklady na zvládnutie učiva.
- Didaktické testy.
- Analýza produktov žiakov.
- Prospech.
- Motivácia.
- Záujmy.
- Štýl učenia.
- Sociálne začlenenie dieťaťa.

Podstata pedagogicko-psychologickej diagnostiky v práci učiteľa

poznávanie a hodnotenie individuálnych a špecifických osobností jedinca/skupín s orientáciou na prognózu

s vyústením do návrhov na optimalizáciu ich rozvoja.

- Výsledkom diagnostickej práce je stanovenie **diagnózy**.
  - Bezprostredné výsledky jednotlivých metód sa nazývajú **nálezy**.
  - Výsledky pozorovania sa nazývajú **symptómy**.
- ŽIADÚCE – REÁLNE - MOŽNÉ

Prvky pedagogicko-psychologickej diagnostiky

- obsahová zložka** – úroveň vedomostí, zručností, spôsobilostí, návykov
- procesuálna zložka** – edukačný proces, osobnosť edukovaného, jeho emocionálna a sociálna úroveň
- úroveň psychických funkcií** – proces poznávania, myslenie, pamäť, pozornosť, vedomosti, zručnosti, postoje...
- anamnestické údaje** – údaje o dieťati, rodine, prostredí, minulosti aktéra...
- práca učiteľa** – edukačné postupy, proces hodnotenie a klasifikácie...

Diagnostika/diagnóza/ diagnostikovanie

pôvod majú v gréčtine

- dia** znamená **osobitne, oddelene, hĺbkovo** a
- gnosis** znamená **poznávanie, poznávanie**

= diagnosis ako **rozišovanie, poznávanie, rozpoznávanie alebo hĺbkové poznávanie**.

Diagnostikovanie je poznávací proces zacielený na získanie získať čo najhlbšie a najkompletnejšie informácie o diagnostikovanej osobe, objekte, alebo jave, ktoré napomáhajú formulovať závery v diagnóze =
výsledkom procesu diagnostikovania (ale nie jej poslednou etapou) je diagnóza.

Proces diagnostikovania

Kto diagnostikuje?

- Plánovanie a organizovanie diagnostikovania.
- Diagnostická hypotéza.
- Zber a spracovanie diagnostických údajov.
- Vyhodnotenie a interpretácia diagnostických údajov.
- Stanovenie diagnózy.
- Komunikácia diagnózy.
- Pedagogická intervencia (opatrenie, zásah).
- Vyslovenie prognózy.
- Kontrola efektivity prijatých opatrení.

11. Pedagogicko-psychologická diagnostika v práci učiteľa II.

Zdroje diagnostických dát

- Pozorovanie
- Rozhovor
- Dotazník

- Test
- Experiment
- Rozbor výsledkov činností
- Sociometria
- Anamnéza

Pozorovanie

- voľné/systematické
- priame/nepriame
- konkrétne/všeobecné
- krátkodobé/dlhodobé
- čiastkové/celostné
- prirodzené/navodené
- individuálne/skupinové
- pozorovanie iných/sebapozorovanie
- 1 pozorovateľ/viacerí pozorovatelia
- náhodné/zámerné

Rozhovor

- Individuálny/párový/skupinový
- Voľný/riadený

Požiadavky:

- Cieľavedomý,
- Plánovaný,
- Pozitívna atmosféra,
- Atmosféra dôvery,
- Zaznamenávaný.

Dotazník

- Písomne,
- Jednoznačne formulované otázky,
- Vlastný/prevzatý/overený,
- Cieľ,
- Určenie poradía otázok,
- Určenie premenných,
- Určenie okruhov,
- Overenie na malej vzorke, potom zadať viacerým,
- Čas a spôsob zadávania,
- Získané údaje sa dajú spracovať štatisticky,
- Rôzne zameranie dotazníkov,
- ? odpovede pravdivé alebo očakávané ?

Test

- Test vedomostí/test zručností.
- Štandardizované/neštandardizované testy.
- Testová položka = testová úloha.
- Testové úlohy: - dopĺňanie odpovede, - voliteľné odpovede – a, b, c..., - správne/nesprávne, - párovanie, - zorad'ovanie.
- Objektívnosť testu – jednoznačnosť odpovede.

- Ekonomickosť testu – zadanie a vyhodnotenie.
- Druhy testov – vstupný, priebežný, výstupný.
- Validita testu – meria, čo merať má.
- Reliabilita testu – presnosť, spoľahlivosť.

Experiment

- výskumný (problém) – skúšobný (test)
- priebeh, podmienky, výsledky.
- Laboratórny – navodené, s prístrojmi,
- Terénny – v reálnych podmienkach, osoby vedia,
- Prirodzený - osoby nevedia, že sú súčasťou.
- Experimentálne skupiny vs kontrolné skupiny.

Rozbor výsledkov činnosti

Analýza produktov – akýkoľvek ľudský výtvor - báseň, kresba, denník, pismo...

Sociometria

- Zisťovanie vzťahov v skupine – pri hre, spoločnej činnosti, dvojica v školskej lavici, v triede.
- Sociogram.
- Pozitívny/negatívny výber.

Anamnéza

- Životopisná metóda – údaje aj z minulosti.
- Subjektívna (ja o sebe)/objektívna (iní o mne).
- Osobná anamnéza/rodinná anamnéza.

Pedagogicko-psychologická diagnostika v práci učiteľa

- Používajú sa viaceré metódy a v rámci nich viaceré nástroje diagnostiky
- Ich výber závisí od stanoveného cieľa.
- Diagnostika je súčasť každodennej práce učiteľa.
- Učiteľ spolupracuje s inými učiteľmi, (školským) psychológom, špeciálnym psychológom, rodičmi...
- Zohľadňujeme individuálne osobitosti.
- Diagnostikovaný má právo byť oboznámený s výsledkami diagnostiky.
- Súčasťou je aj diagnostika a autodiagnostika učiteľa.

12. Pedagogické hodnotenie a pedagogická evalvácia.

Definícia základných pojmov

- Pedagogické hodnotenie** – posudzovanie výsledkov vzdelávania a výchovy subjektov edukácie. Môžu byť čiastkové, priebežné, celkové, konečné.
- Pedagogická evalvácia** – teória metodológia aj prax všetkého hodnotenia najrôznejších vzdelávacích javov. Zisťuje, porovnáva a vysvetľuje dáta charakterizujúci stav, kvalitu, efektívnosť vzdelávacej sústavy. Zahŕňa hodnotenie vyučovacích procesov, projektov, výsledkov, učebníc.

Funkcie hodnotenia (Kyriacou 1996)

- Pre učiteľa je spätnou väzbou o jeho práci
- Pre žiaka je spätnou väzbou o jeho výkone a správaní

- Hodnotenie má žiakov motivovať
- Je podkladom pre vedenie záznamov o prospechu žiaka
- Umožňuje poskytnúť doklady o momentálnom prospechu a dosiahnutej úrovni žiaka
- Umožňuje posúdiť pripravenosť žiaka pre ďalšie učenie.

Typy hodnotenia (Kalhous, Obst, 2002)

- Formatívne** – umožňuje ciele radu, vedenie a poučenie zamerané na zlepšenie výkonu
- Finálne** – podklad pre oficiálne vyjadrenie o žiakovom výkone
- Normatívne** – hodnotenie výkonu jednotlivca vo vzťahu k ostatným
- Kritériové** – zisťuje splnenie, či nesplnenie stanoveného výkonu
- Diagnostické** - odhalenie učebných problémov
- Interné** – učitelia, ktorí v triede učia
- Externé** – uskutočňované osobami mimo školy

Typy hodnotenia

- Neformálne** – bežná práca v triede
- Formálne** – vopred ohlásené a možno sa naň pripraviť
- Priebežné** – získané v priebehu dlhšieho časového obdobia
- Záverečné** – na konci výuky predmetu
- Objektívne** – obmedzenie, či vylúčenie vplyvu osobnosti učiteľa
- Hodnotenie priebehu** – hodnotenie činnosti, ktorá práve prebieha
- Hodnotenie výsledku** – založené na výsledku práce

Hodnotenie a klasifikácia prospechu žiakov

- vykonáva sa klasifikáciou, slovným hodnotením alebo jeho kombináciou. O spôsobe hodnotenia rozhodne riaditeľ školy po prerokovaní v pedagogickej rade. Žiaka možno v niektorom predmete hodnotiť aj slovom *absolvoval* alebo *neabsolvoval*.
- Klasifikácia:
- výborný (1)
- chválitebný (2)
- dobrý (3)
- dostatočný (4)
- nedostatočný (5)

Slovné hodnotenie

- možno uplatniť na hodnotenie vyučovacích predmetov v prípravnom, nultom, prvom až štvrtom ročníku základnej školy stupňami:
- dosiahol veľmi dobré výsledky
- dosiahol dobré výsledky
- dosiahol uspokojivé výsledky
- dosiahol neuspokojivé výsledky
- Súčasťou vysvedčenia so slovným hodnotením môže byť slovný komentár za každý polrok.
- celkové hodnotenie vyjadruje stupňami prospel s vyznamenaním, prospel veľmi dobre, prospel, neprospel.

Hodnotenie a klasifikácia správania žiakov

- veľmi dobré (1)
- uspokojivé (2)

- menej uspokojivé (3)
- neuspokojivé (4)

- Ďalšie možnosti hodnotenia správania:
- napomenutie alebo pokarhanie od triedneho učiteľa, majstra odbornej výchovy, vedúceho strediska praktického vyučovania
- pokarhanie od riaditeľa
- podmienené vylúčenie
- vylúčenie

Evalvácia a jej ciele

- Vonkajší** - poskytovať verejnosti informácie o výkonnosti vzdelávacej sústavy a každej školy zvlášť.
- Vnútorň** - poskytovať účastníkom vzdelávacieho systému nástroje na vytvorenie spôsobilosti (zručnosti) autoevalvácie vlastného konania tak, aby sa zvýšila kvalita školy.

Procesy hodnotenia - evalvácie sa uskutočňujú na úrovni:

- triedy (triedny učiteľ, učelia ostatných učebných predmetov, vychovávatelia),
- školy (vedúci metodického združenia a predmetovej komisie, pedagogická rada, vedenie a riaditeľ školy),
- regiónu, štátu (orgány štátnej správy v školstve).

Evalváciu môžeme skúmať z rôznych aspektov:

- Evalvácia ako kontrola a posudzovanie** spravidla individuálnych vedomostí a zručností žiakov učiteľom, inšpektorom na základe prijatých kritérií (klasifikačný poriadok, štandardy a pod.), ktoré sú stanovené hodnotiteľom.
- Evalvácia ako vedecký výskum** spravidla zisťuje účinnosť overovaných alternatívnych pedagogických metód a foriem výučby prostredníctvom externých odborníkov, čím sa získajú určité zovšeobecnenia pre pedagogickú teóriu a prax.
- Evalvácia ako proces sebareflexie** - plánovitého hodnotenia riadeného účastníkmi evalvácie. Výsledkom je zhromaždenie informácií o vlastnej škole, výkone učiteľskej profesie, odporúčaní a podnetov pre ďalší rozvoj školy pre inovácie stratégie školy. Rámec na kritériá a ukazovatele sebahodnotenia (autoevalvácie) bývajú stanovené jednotlivými školami a slúžia ako podklad permanentného monitorovania, hodnotenia a projektovania cieľov konkrétnej školy s prihliadnutím na jej špecifické podmienky.

Evalvácia na medzinárodnej úrovni

- PISA** – aktivita OCED v oblasti rozvoja ľudských zdrojov a školstva
- zisťuje sa ňou matematická, prírodovedná a čitateľská gramotnosť 15 ročných žiakov
- prebieha v 3 ročných cykloch a dôraz sa kladie vždy na jednu oblasť
- TIMSS** – medzinárodný projekt zameraný na zisťovanie úrovne vedomostí a zručností v matematike a prírodovedných predmetoch. - sú rozdelené do 3 oblastí:
preukazovanie vedomostí, používanie vedomostí, uvažovanie.

Metódy a nástroje evalvácie SWOT a TOWS analýza

- SWOT** – podstatou je opis a uvedomenie si silných a slabých stránok školy a príležitostí a hrozieb, ktoré na školu pôsobia zvonku. -

identifikuje pozitíva, na ktorých sa dá stavať a negatíva, ktoré treba zmeniť
- je počiatočným bodom pre stanovenie cieľov a vízií rozvoja

- TOWS** – postup v nej zámerne začína odhadom budúcich hrozieb a príležitostí
- ide o vonkajšie faktory, ktoré prichádzajú z vonkajšieho prostredia školy (žiaci, rodičia, správne orgány, spoločnosť, štát...) - eliminuje prípadný nereálny pohľad na postavenie školy a subjektívny optimizmus

Autoevalvácia (sebahodnotenie)

- predstavuje plánovité, systematické skúmanie hodnoty a efektívnosti určitého predmetu alebo javu podľa vopred prijatých kritérií a vytýčených cieľov.
- Autoevalvácia predstavuje hodnotenie dosiahnutých cieľov, obsahov, metód a foriem práce školy so zámerom zabezpečiť kvalitu vzdelávania pri realizácii vzdelávacieho projektu (konceptie) školy.**

Sebahodnotenie žiaka

- Ide o poskytnutie príležitosti, aby žiaci mohli poučene hodnotiť sami seba, svoju prácu a výsledky.
- Musí ísť o hodnotenie, ktorému žiak rozumie, sám ho zvláda, dokáže ho vysvetliť, prípadne aj obhájiť.
- Mení sa pri ňom rola učiteľa a žiaka
- Žiaka naň treba postupne pripravovať na základe systému zručností, ktorými si osvojuje schopnosť kvalitne hodnotiť

Dve dimenzie autonómneho hodnotenia žiaka (Slavík, 1999)

- Poznatková** – týka sa prípravy žiakov k poučenému sebahodnoteniu. Učiteľ využíva formatívne hodnotenie a postupne učí žiakov diferencovane a kriticky nazerať na ich pracovné postupy a výsledky práce, zamýšľať sa nad nimi a hodnotiť ich.
- Psychosociálna** – žiaci sa musia za pomoci učiteľov naučiť zvládnuť emocionálnu zložku hodnotenia. Byť tolerantní k názoru iných ľudí, vedieť vypočúť a zvážiť názor iného.

Podoby sebahodnotenia

- Slovné hodnotenie výsledkov svojej práce bezprostredne po jej dokončení na konci vyučovacej hodiny. Hodnotí splnenie úlohy podľa vopred stanovených kritérií
- Hodnotenie s využitím sebahodnotiacich formulárov alebo grafického hodnotenia. Môžu nahliadnuť do portfólia.
- Ďalšou formou je hodnotenie formou voľného písania
- Hodnotenie po dokončení témy alebo projektu. Tiež je tu možnosť použitia portfólia

13. Autodiagnostika a sebareflexia učiteľa.

Pedagogické zručnosti učiteľa

- Definícia: „...sú jednotlivé logicky súvisiace činnosti učiteľa, ktoré podporujú žiakovo učenie“.

3 dôležité prvky pedagogických zručností U:

1. Vedomosti (znanosti) U o:

- a) znalosti daného odboru
- b) znalosti kurikula (štátny aj školský vzdelávací program)
- c) znalosti vyučovacích metód
- d) znalosti najrôznejších faktorov, kt. môžu mať vplyv na vyučovanie a učenie (edukačný kontext)
- e) znalosti o svojich žiakoch
- f) znalosti o vlastných pedagogických zručnostiach

3 dôležité prvky pedagogických zručností U:

2. Rozhodovanie U:

- a) uvažovanie a rozhodovanie U počas prípravy na vyučovanie
  - b) uvažovanie a rozhodovanie počas vyučovacej jednotky
  - c) uvažovanie a rozhodovanie po skončení vyuč. jednotky
- zamerané na čo najlepšie dosiahnutie vzdelávacích cieľov (výsledkov).

3 dôležité prvky pedagogických zručností U:

3. Činnosť U (akcia)

- navonok sa prejavujúce činnosťné správanie učiteľa, ktorého cieľom je napomáhať učeniu sa žiakov.

Sebareflexia učiteľa...

- ...sa deje vtedy, keď po vyučovacej hodine (po pracovnom dni) si v pokoji premietneme celú vyuč. hodinu (deň), **uvažujeme o postupoch, ktoré sme urobili** a môžeme **kriticky zhodnotiť** ich funkčnosť a efektívnosť.
- ...takto si učiteľ postupne v mysli vytvára modely situácií a racionálneho rozhodovania v nich.
- Podľa V. Šveca (1996) „sebareflexiou rozumieme **uvedomovanie si svojich (t.j. učiteľských) poznatkov, skúseností a prežitkov z pedagogickej činnosti, najmä z riešenia pedagogických situácií.**“
- Ak robíme sebareflexiu vlastných učiteľských poznatkov → dochádza v nej k opisu, analýze, hodnoteniu, usporiadaniu a zovšeobecňovaniu vlastných pedagogických skúseností a poznatkov.

- Kedy U cíti potrebu zamyslieť sa nad svojou prácou?

Učiteľ sa potrebuje zamyslieť nad svojou prácou, najmä v situáciách, keď:

- (1) sa stretne s **problémovou situáciou**, ktorú musel alebo bude musieť riešiť;
- (2) **hodnotí výsledky svojej činnosti** za určité obdobie;
- (3) **skúšal nový postup** a hodnotí jeho výsledky;
- (4) je podnecovaný k **vyjadreniu svojho názoru** na aktuálny pedagogický problém (napr. svojimi kolegami);
- Učiteľ sa potrebuje zamyslieť nad svojou prácou, najmä v situáciách, keď:
- (5) **porovnáva sa s kolegom**, ktorého videl pri práci, alebo keď videl videozáznam pedagogickej činnosti iného učiteľa;
- (6) sa **stretáva s novými poznatkami** z oblasti vied o edukácii a uvažuje o ich zaradení do systému vlastnej pedagogickej činnosti;
- (7) je **vyzvaný k sebahodnoteniu** (pri rozboru hospitácie a pod.)

Sebareflexia plní 5 funkcií:

- funkciu **poznávaciu** – uvedomenie si, aký som U, aké mám problémy a ako ich obvykle riešim...
- funkciu **spätnoväzobnú** – uvedomenie si, ako na učiteľovo riešenie problémov reagujú žiaci, jeho kolegovia a rodičia...
- funkciu **rozzvíjajúcu** – poskytuje námety k ďalšiemu sebazdokonaľovaniu...
- funkciu **preventívnu** – U si môže premyslieť svoje budúce reagovanie v urč. situáciách a vyhnúť sa prípadným konfliktom...
- funkciu **relaxačnú** – pripomenutie si príjemných prežitkov z pedagogických situácií, ktoré boli úspešné, učiteľovi prináša pocit uspokojenia, uvoľnenia a zadosťučinenia...

Ako robiť sebareflexiu?

- **11 sebareflektujúcich otázok**, ktoré si učiteľ má klásť (vychádzajú z textu Kyriacou, 1996 aj Kalhous, Obst, 2002, s. 109; doplnené vyučujúcimi)

1. **Plánujem dôsledne svoje vyuč. hodiny**, stanovujem jasné **ciele**, vhodnú náplň a **štruktúru vyuč. hodín**?
2. Pripravujem si včas **materiál** potrebný na vyuč. hodinu?
3. **Sú moje inštrukcie** a pracovné pokyny **jasné** a majú úroveň (napr. pojmovú), ktorá žiakom umožňuje im porozumieť?
4. Kladiem **otázky rovnomerne celej triede** a používam otázky **uzavreté** (áno, nie) **aj otvorené**?
5. Sú moje vyuč. hodiny **vhodné pre všetkých žiakov**, ktorých mám v triede?
6. Využívam **široké spektrum učebných činností** (vyučovacích metód)?
7. Udržujem v triede takú **úroveň disciplíny**, ktorá napomáha procesu učenia sa žiakov?
8. **Sledujem pozorne prácu žiakov** na vyuč. hodine a **poskytujem pomoc** tým, ktorí o pomoc požiadajú, alebo u ktorých vidím, že majú s niečím problém?
9. **Hodnotím** (príp. známkujem) **prácu žiakov** dôsledne, konštruktívne a včas? Poskytujem žiakom okrem **záverečného aj priebežné** (formatívne ústne) hodnotenie?
10. Sú moje vzťahy k žiakom založené na **vzájomnej úcte** a dobrom vzťahu (**pozitívnom prístupe k ŽŽ**)?
11. **Sú moje znalosti** vyučovacieho predmetu (**odborné aj didaktické**) **dostatočné** vzhľadom k požiadavkám na moju prácu? **Konkrétne v čom sa chcem viac zdokonaľiť?**

Metódy a techniky sebareflexie

- A. Kladenie si sebareflektujúcich otázok a vlastné odpovedanie na ne...
- B. Pozorovanie vlastnej vyučovacej činnosti prostredníctvom **VIDEOZÁZNAMU** (napr. kamera na statíve nahrá vyuč. hodinu) + následný rozbor
- C. Pozorovanie **VIDEOZÁZNAMU** iného učiteľa (kolega, z internetu) – poskytuje námety k sebareflexii...
- D. Rozhovor so žiakmi... (urobí učiteľ alebo poprosí niekoho nezainteresovaného)
- E. Dotazníky hodnotiace vyučovaciu činnosť učiteľa... (spätná väzba učiteľovi od žiakov)
- F. (Sebareflexný) Denník učiteľa – učiteľ si doň zapisuje svoje poznatky a skúsenosti z výučby (čo sa mu osvedčilo pri tej-ktorej vyuč. metóde, v tej-ktorej triede a pod.)